

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE ORGANOLOXÍA
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DA CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLOS DECRETOS 163/2015 E 171/2016)
CURSO 2018-19

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA: ORGANOLOXÍA										
ESPECIALIDADE	TODAS			ITINERARIO	TODOS					
CARÁCTER	FORMACIÓN BÁSICA			TIPO DE CLASE	COLECTIVA					
DEPARTAMENTO	MUSICOLOXÍA			XEFE/A DE DPTO.	Sergio Añón Lijó					
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA					
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	2
ECTS/CUAD				3					Observacións:	
DOCENTE:	NOME E APELIDOS			EMAIL/TEL/WEB		TITORÍA				
	Crisanto Gándara Eiroa			xcgandara@edu.xunta.es		LUNS E MÉRCORES 13:30-14:00				

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR:	Fundamentos de acústica dos instrumentos. Estudo dos instrumentos musicais, a partir dos diferentes enfoques históricos, tanto antropolóxicos como técnicos ou científicos. Coñecemento das clasificacións dos instrumentos máis importantes, atendendo aos criterios dos/as principais tratadistas.
COÑECEMENTOS PREVIOS:	-Adecuado nivel de lectura e comprensión, e expresión oral e escrita. -Nivel elemental de física e matemáticas -Adecuado nivel de coñecementos sobre determinados aspectos de Historia da Música e de Teoría musical.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	A trama que conforman os contidos das disciplinas de formación básica constitúen esa base imprescindible que permite acadar unha comprensión completa do feito musical tanto no ámbito interpretativo, como no compositivo e no pedagóxico. No caso concreto da Organoloxía, existe unha complementariedade obvia coas disciplinas de Historia dos instrumentos, Historia da Música e Música e culturas.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T4, T8
COMPETENCIAS XERAIS:	X9, X10, X12, X14, X20, X26
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EC6, ED7, EI4, EP11
Ver a lista e descrición de competencias nos decretos 163/2015 e 171/2016	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	C O M P E T E N C I A S RELACIONADAS
Valorar o instrumento musical e o patrimonio instrumental a través do seu coñecemento	X9, X14, X20, X26

Promover unha reflexión crítica sobre o coñecemento histórico do instrumento, as súas potencialidades e os seus límites a través de diferentes medios como a iconografía e os principais tratados teórico-prácticos que nos informan sobre os instrumentos en cada época.	T11, T16, T17. X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X26. EP3.
Entender os fundamentos acústicos do son e as súas propiedades en relación coa práctica instrumental.	T2, T4, T8, T17. X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26. EC10, ED10, E14, EP3.
Coñecer a morfoloxía e as cualidades das principais familias instrumentais en Occidente así como principios que posibilitan a obtención do son nos distintos instrumentos musicais e os factores que interveñen nas calidades tímbricas que os caracterizan.	T 1 , T 2 , , T 4 , , T 8 , X9,X10,X12,X14,X16,X20 ,X26, ED7
Diferenciar as principais clasificacións instrumentais e comprender a utilidade das mesmas	T 1 , T 2 , , T 4 , , T 8 , X9,X10,X12,X14, X , 20,X26, EDT

4. CONTIDOS		
<i>TEMA</i>	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1. A Organoloxía e os instrumentos musicais.	<ul style="list-style-type: none"> - Definición de organoloxía. - Campos de estudo da organoloxía. - O instrumento como obxecto material e como obxecto funcional. - Fontes para o estudo: iconografía, tratados, literatura, arqueoloxía. 	2
2. Nocións de Acústica	<ul style="list-style-type: none"> - Movemento vibratorio. - Propagación de ondas sonoras. - Os fenómenos básicos de ondas. - Parámetros de son: intensidade, altura e timbre. - Escalas dos harmónicos. - Producción de son nos instrumentos musicais. - Os índices acústicos ao longo da Historia. 	2
3. Os sistemas de clasificación organolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemas occidentais: a clasificación de Victor Mahillon. - Sistemas occidentais: a clasificación de Hornbostel-Sachs. - Sistemas orientais. 	2
4. Iconografía e Organoloxía	<ul style="list-style-type: none"> - A imaxe como fonte para a Organoloxía. - Cuestións básicas de Iconografía, problemas de lectura iconográfica. - Diversos estudos de caso. 	2
5. Descricións formais e sonoras e dos instrumentos occidentais	<ul style="list-style-type: none"> - Instrumentos de tecla. - Instrumentos de corda pulsada. - Instrumentos de corda fretada. - Instrumentos de vento madeira. - Instrumentos de vento metal. - Instrumentos de percusión. - Electrónos. - Instrumentos dixitais. 	3
6. Historia dos instrumentos e das súas agrupacións na música occidental	<ul style="list-style-type: none"> - Os instrumentos na Antigüidade - Os instrumentos na Idade Media. - Os instrumentos nos ss. XV e XVI. - Os instrumentos nos ss. XVII e XVIII. - Os instrumentos a partir da Revolución Industrial - Electrofonía, dixitalización e as novas dimensións sonoras 	3
Actividades complementarias e de repaso		2
TOTAL SESIÓNS:		16

6. AVALIACIÓN

6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA

6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Probas de avaliación: Poderán incluír preguntas de diversa extensión e comentarios de fontes (audicións, partituras, imaxes ou textos).	-Asimilación dos contidos. -Uso correcto dos conceptos e terminoloxía estudados. -Coñecemento e identificación do repertorio proposto e as súas características. -Capacidade de concreción e síntese. -Capacidade para relacionar ideas e conceptos. -Capacidade para relacionar contidos de forma diacrónica e sincrónica. -Claridade e orde na exposición das ideas. -Adecuación do rexistro lingüístico. -Corrección gramatical e ortográfica.	T2, T3, T8. X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26.	70 %
Actividades complementarias de avaliación: -Exercicios de pescuda e emprego de información. -Recensións de lecturas ou audiovisuais. -Exposicións. -Comentarios ás lecturas base, traballos expostos e propostas de reflexión e debate.	-Tódolos criterios anteriores. -Participación construtiva. -Capacidade para traballar en grupo. -Claridade e orde na exposición oral. -Emprego das TIC e adecuadas ferramentas comunicativas verbais e non verbais na exposición oral. -Axeitada referencia ás fontes empregadas.	T2, T3, T4, T8. X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26.	30 %

OBSERVACIÓNS:

-Os alumnos que superen as 4 faltas de asistencia permitidas perderán o dereito á avaliación continua (ver avaliación alternativa). -Incorrer en plaxio (non facer a adecuada referencia ás fontes empregadas) nalgunha actividade ou o emprego de calquera fonte ou ferramenta non permitida nunha proba implica unha cualificación global de 0 na disciplina.
 -Poderanse conceder matrículas de honra ao 5% do alumnado coas mellores cualificacións, sempre que acaden como mínimo un 9.

6.1.2. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) (Alumnos que superen as 4 faltas por cuadrimestre, establecidas no centro, aprobadas en Consello Escolar)

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Probas de avaliación: Poderán incluír preguntas de diversa extensión e comentarios de fontes (audicións, imaxes, partituras ou textos).	-Asimilación dos contidos. -Uso correcto dos conceptos e terminoloxía estudados. -Coñecemento e identificación do repertorio proposto e as súas características. -Capacidade de concreción e síntese. -Capacidade para relacionar ideas e conceptos. -Capacidade para relacionar contidos de forma diacrónica e sincrónica. -Claridade e orde na exposición das ideas. -Adecuación do rexistro lingüístico. -Corrección gramatical e ortográfica.	T2, T3, T8. X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26.	100 %

OBSERVACIÓNS

-Os alumnos que superen as 4 faltas de asistencia permitidas presentaranse a un exame final na data fixada polo centro no calendario de exames de xaneiro-febreiro. Neste exame non se terán en conta posibles reducións de materia ou calquera outra consideración feita durante as clases.
 -O emprego de calquera fonte ou ferramenta non permitida no exame implica unha cualificación global de 0 na disciplina.

6.1.3. ADIANTO DE CONVOCATORIA: EXAME DE DECEMBRO

Nos casos contemplados a tal efecto e se a directiva do centro así o entende os alumnos poderán adiantar a convocatoria ordinaria a decembro, o que implica a súa avaliación segundo o procedemento de avaliación alternativa arriba exposto. A data do exame será fixado e comunicado ao alumno unha vez aprobada a súa solicitude.

6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA

Os alumnos que non superen a convocatoria ordinaria contan cunha convocatoria extraordinaria que o centro convocará no calendario de xuño-xullo. A súa avaliación seguirá o procedemento de avaliación alternativa arriba exposto.

5. METODOLOXÍA E PLANIFICACIÓN DOCENTE

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Lectura guiada e comentario de fontes	8	0	8
Comentario de exemplos audiovisuais	10	0	10
Exposicións individuais e preparación das mesmas	4	4	8
<u>Estudio individual</u>	0	50	50
<u>Actividades complementarias</u>	4	4	8
Probas de avaliación: 1. Realización das probas 2. Revisión das probas	5 1	0 0	5 1
TOTAL HORAS:	32	58	90

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Dificultades graves de visión	Reserva de asento na primeira fila, escritura ampla no encerado, delectreado de termos, especial atención para a resolución de dúbidas e posible adaptación das actividades de avaliación de ser preciso.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

- Adelmann, Olga, e Annette Otterstedt. *Die Alemannische Schule. Geigenbau des 17. Jahrhunderts im südlichen Schwarzwald und in der Schweiz*. Berlín: Musikinstrumenten.Museum, 1997.
- Bordas, Cristina. *Instrumentos musicales en colecciones españolas, vol. I: museos de titularidad estatal. Ministerio de Educación y Cultura*. Madrid: ICCMU, 1999.
- . *Instrumentos musicales en colecciones españolas, vol. II: museos de titularidad estatal. No dependientes del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte*. Madrid: ICCMU, 2001.
- Carreras, Juan J. (ed.). *Historia de la música en España e Hispanoamérica, vol. 5. La música en España en el siglo XIX*. Madrid: FCE, 2018.
- Escalas i Llimona, Romà. *Museu de la Música, I/ Catàleg d'instruments*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1991.
- Everett, Walter. *The Beatles as Musicians*, 2 vols. Oxford: OUP, 1999-2001.
- Fontana, Eszter, e Veit Heller. *Wenn Engel Musizieren. Musikinstrumente von 1594 im Freiburger Dom*. Leipzig: Janos Stekovic, 2004.
- Gándara, Xosé Crisanto. "El acompañamiento con el violón y el contrabajo en la música de los siglos XVII y XVIII." En *Campos Interdisciplinarios de la Musicología. V Congreso de la Sociedad Española de Musicología*. vol. I, 659-681. Madrid: Sociedad Española de Musicología, 2001.
- . "De arcu contrabassi." En *Revista de Musicología*, 25: 1, (2002), 157-173
- . "Portuguese Plucked Instruments in the XVIIIth. Century." En Monika Lustig (ed.): *Gitarre und Zister. Bauweise, Spieltechnik und Geschichte bis 1800. 22. Musikinstrumentenbau-Symposium*. Vol. 66, 149-153. Michaelstein: Stiftung Kloster Michaelstein, Musikinstitut für Aufführungspraxis, 2004.
- . "An Overview about Instrument making in Spain in the XVIth. Century." En Monika Lustig (ed.): *Instrumentenbauschulen im 16. Jahrhundert. 26. Musikinstrumentenbau-Symposium*. Vol. 74, 205-213. Michaelstein: Stiftung Kloster Michaelstein, Musikinstitut für Aufführungspraxis, 2007.
- . "«Chegava quase à voz da flauta»: the Transverse Flute in the North West of the Iberian Peninsula." En Monika Lustig (ed.): *Bauweise, Spieltechnik und Geschichte der Querflöte, 27. Musikinstrumentenbau Symposium*. Vol. 77, 35-51. Michaelstein: Stiftung Kloster Michaelstein, Musikinstitut für Aufführungspraxis, 2008.
- . "Desperatly seeking Beatles' oldest sound: Paul McCartney's Rosetti Solid 7 guitar." En Wim Markenhof (ed.): *Egmond: Guitar Factory in the Netherlands*. Vianen: W.J. Markenhof, 2011.
- . "«Los cornetas que van al lado de los Gefes»: un cornetín de órdenes de Enrique Marzo." En Javier Marín López et alii (eds.): *Musicología global, musicología local, 1753-1768*. 1753-1768. Madrid: Sociedad Española de Musicología, 2013.
- Goldáraz Gaínza, J. Javier. *Afinación y temperamentos históricos*. Madrid: Alianza, 2010.
- Haynes, Bruce. *A History of Performing Pitch. The History of "A"*. Lanham & Oxford: Scarecrow Press, 2002.
- Homo-Lechner, Catherine, e Christian Rault. *Instruments de musique du Maroc et d'al-Andalus*. París: Fondation Royaumont, 1999.
- Lawson, Colin, e Robin Stowell (eds.). *The Cambridge History of Musical Performance*. Cambridge: CUP, 2012.
- Moens, Karel. "Violoes ou violons?" En Florence Gétreau (ed.): *Musique, images, instruments, 2: Aspects de la vie musicale au XVIIe siècle*. 18-40. París: IRPMF, 1996.
- Otterstedt, Annette. *The Viol: History of an instrument*. Kassel: Bärenreiter, 2002.
- Roubina, Evgenia. *Los instrumentos de arco en la Nueva España*. México: FONCA, 1999.
- Trindade, Maria Helena. *Museu da música*. Lisboa: Instituto Português de Museus, 2002.
- Woodfield, Ian. *The Early History of the Viol*. Cambridge: CUP, 1984.